

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I ИЗВЪНРЕДНА СЕСИЯ

Брой 10

София, сръда, 23 септември

1931 г.

14. заседание

Вторник, 22 септември 1931 година.

(Открито от председателя С. Стефанов в 16 ч. 55 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

Отр.

Отр.

Отпуски, разрешени на народните представители: Андрей Икономов, Михаил Бойчинов, Стефан Доброволски, Стоян Филипов, Васил Димитров, Александър Орозов, Дойчин Петров, Иван Русев, Атанас Ненов, Цачо Стоянов,

Христо Близнаков, Васил Димчев, Петко Дичев и Сава Лолов 197
Законопроект за контрол върху картелит и монополнит цени. (Първо четене — продължение разискванията) 197
Дневен ред за следващото заседание 205

Председателът: (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(От заседанието отсъствуват следните народни представители: Алексиев Никола, Апостолов Драгомир, Атанасов Русен, Близнаков Христо, Бойчинов Михаил, Бончев Тодор, Бояджиев Стефан, Бръшлянов Цоню, Буров Атанас, Василев Григор, Василев Славеико, Георгиев Георги, Георгиев Стойчо, Даскалов Стефан, Денев Панайот, Джабаров Стоян, Джанкардалийски Димитър, Димитров Васил, Димитров д-р Димитър, Димчев Васил, Дичев Петко, Домузчиев Васил, Дуков Иван, Думанов д-р Никола, Желябов Жеко, Игнатов Тодор, Икономов Андрей, Илиев Стойко, Каназирски Георги, Кемилев Никола, Колев Петко, Кичев Теодоси, Лолов Сава, Лъкарски Иван, Липчев Андрей, Маджаров Рашко, Мечкарски Тончо, Миланов д-р Кънчо, Мирски Христо, Митков Сефрин, Моллов Владимир, Мошанов Стойчо, Мустафов Али, Нейчев Адам, Ненов Атанас, Панайотов Стефан, х. Петков х. Георги, Петров Дойчин, Петров Никола, х. Попов Атанас, Попов Стефан, Савов Сава, Сидеров Коста, Славов Кирил, Славов Стойно, Стамболиев Никола, Статев Христо, Тахиров Хафуз Юсеин, Тодоров Димитър, Хайрулов Молла-Юсеин, п. Христов Георги, Цанков Александър, Цачев Цачо, Чернооков Георги, Чирпанлиев д-р Никола и Шидерски Едрю).

Съобщавам на Събранието, че бюрото е разрешило отпусък на следните народни представители:

На г. Андрей Икономов — 1 ден;
На г. Михаил Бойчинов — 1 ден;
На г. Стефан Доброволски — 3 дни;
На г. Стоян Филипов — 3 дни;
На г. Васил Димитров — 3 дни;
На г. Александър Орозов — 1 ден;
На г. Дойчин Петров — 1 ден;
На г. Иван Русев — 3 дни;
На г. Атанас Ненов — 4 дни;
На г. Цачо Стоянов — 2 дена;
На г. Христо Близнаков — 2 дена;

На г. Васил Димчев — 1 ден;
На г. Петко Дичев — 9 дни и
На г. Сава Лолов — 4 дни.

Народният представител г. д-р Димитър Димитров се е ползувал досега с 31-дневен отпусък. Сжият моли да му се разреши още 20-дневен отпусък по болест, като прилага и медицинско свидетелство.

Които сж съгласни да му се разреши исканият отпусък, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към първата точка от дневния ред: първо четене на законопроекта за контрол върху картелит и монополнит цени — продължение разискванията.

Има думата народният представител г. Стефан Петков.

С. Петков (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Преди да пристъпя към сжщността на въпроса — да разгледам законопроекта въ неговит постановления — ще ми позволите, въ нколко думи, да направя един бгъл преглед върху онзи обществени условия въ свѣта, които сж предизвикали образуването на картелит и тръстовет. И азъ ще трѣба да направя едно сравнение съ онази конюнктура, съ онова положение на стопанството, което въ срѣднит вѣкове е сжществувало и което впоследствие се разви въ днешната капиталистическа ситема.

Докато въ срѣднит вѣкове имаме ограничени пазари и тѣзи ограничени пазари се регулираха отъ цеховет, отъ така нареченит съюзи на занаятчиит, защото тѣхният районъ на действие не излизаше по-далеч отъ тѣхното село или градъ или отъ дадена област, днесъ, при днешната капиталистическа ситема, пазарит сж неограничени; тѣ не само че не сж областни и национални, а станаха дори европейски и всесвѣтски.

Отъ друга страна, технически усъвършенствувания толкова много напреднаха, че заедно съ това се налага много бързи преобразования, следователно много голѣмо натрупване на капитал.

Отъ друга страна, ние имаме голѣмата конкуренция, вследствие на тѣзи голѣми пазари. Ако по-рано, въ срѣд-

нитѣ въкове, е могло да се пресмѣтне, какво количество стока е необходимо за дадено население, сега, при голѣмитѣ всесвѣтски пазари, тѣзи пресмѣтания сѣ вече невъзможни. Така че, вследствие на това, появява се голѣмата конкуренция, защото, като нѣма пресмѣтания, какво количество производство е необходимо за задоволяване консомацията, безспорно, ще се произвежда напосоки и, следователно, въ стремежа да се завоюват пазари, конкуренцията ще бѣде ужасна.

Отъ трета страна, при днешната капиталистическа система следъ войната, ние имаме така наречената аутархия, провеждана отъ националистическата политика на разнитѣ държави, която иска да превърне дадена страна, дадена държава въ една самозадоволяваща се единица. Тия самозадоволяващи се единици, за да могат да издигнат една собствена индустрия, повдигат чрезмѣрно много вносни мита, които вносни мита, заедно съ другитѣ условия, които казахъ — голѣмитѣ пазари, техническитѣ усъвършенствувания, нуждата отъ голѣми капитали, конкуренцията и тази аутархия — налагат голѣми групирания на предприятията помежду имъ въ така нареченитѣ картели, за намиране капитали, за усъвършенствувания на техниката и за премахване на онази ужасяваща конкуренция, която унищожава предприятията.

Тѣзи сѣ условията, които създадоха картелитѣ.

Но веднага трѣбва да ви кажа, че целитѣ на различнитѣ картели не сѣ еднакви. Докато едни картели, които сѣ останали назадъ въ своята техника и сѣ въ невъзможност да произвеждат на евтини цени продуктитѣ, се сдружаватъ за да въведатъ по-високи технически усъвършенствувания, за да произвеждатъ по-евтино, други си поставятъ целта да прескочатъ границитѣ на аутархията и да си прѣбиятъ пѣтъ въ други държави съ намалената стойност на тѣхнитѣ продукти, за да завоюватъ нови пазари, трети пъкъ се стремятъ да намалятъ ооцитѣ си разноси и, съ намиране кредити, да разширатъ производството си и да го направятъ по-евтино. Такива картели, безспорно, заслужаватъ общественото внимание и тѣ намиратъ едно обществено оправдание.

Обаче има другъ единъ родъ картели, каквито до голѣма степен сѣ българскитѣ картели, които се създаватъ, за да могатъ, отъ една страна, да ограничатъ производството и, отъ друга, да повдигнатъ ценитѣ, следователно печалобитѣ си. Такива картели не само не сѣ обществено полезни, но тѣ сѣ и обществено вредни, защото, особено при днешното положение, когато имаме една нарушена стопанска равномѣрност, когато имаме единъ нарушенъ икономически екилибъръ — отъ една страна, широкото производство на селянитѣ обезценено, а, отъ друга страна, висока вносна митна система, която създава индустрии, както казахъ, крепени само на тѣзи мита — такива картели парализиратъ чуждата конкуренция и прѣчатъ за намалението ценитѣ на индустриалнитѣ продукти и, безспорно, такива картели още повече допринасятъ за отежаване на нарушеното стопанско равновесие и ставатъ крайно вредни, ставатъ прѣчка за възстановяването на онази терезия, на онази баланса, която може да уравни разходитѣ съ доходитѣ и да докара едно обществено благоденствие.

За да бѣде, г. г. народни представители, настоящето изложение по-пълно, трѣбва да ви изброя съществуващитѣ въ България картели.

Най-напредъ имаме картела: „Дружество за пасмантерия“, на пасмантерийнитѣ фабрики. Имамъ другъ единъ картелъ: „Централно бюро за българска желязна и телена индустрия и за продажба на гвоздеи“. Имамъ трети картелъ: „Обединенитѣ пивоварни фабрики“. Следъ туй имаме картела на захарнитѣ фабрики, за централизиране на продажбата и за разпредѣление районитѣ за посѣване цвеклото. Следъ туй имаме картелъ: „Дружество за шапкарска индустрия“. Имамъ картелъ: „Фабрика за гликоза“, за който се мълви напоследъкъ, че билъ разтуренъ. Имамъ картелъ за растителнитѣ масла; имамъ картелъ за вжгледвуокисъ; имамъ споразумение за чугунени печки; имамъ споразумение за тестени издѣлия и пр. Но заедно съ тѣзи картели, това, което е по-опасно, то е, че имаме известни монополни предприятия, не само тѣзи, които визира законопроектътъ — единични монополни предприятия — а други — негласни монополи — които, вследствие на това, че се покровителствуватъ отъ високи вносни мита, и понеже нѣматъ конкуренция, като текстилнитѣ фабрики за памучни издѣлия, хасе, каботъ, оксфордъ и пр., безъ да иматъ съглашение, увеличаватъ цената на тия произведения съ размѣра на вносното мито. Имайте предъ видъ, че цената на чуждитѣ стоки се опредѣля, като се пресмѣта коштуемата стойностъ, навлото, печалбата на търговеца и вносното мито. И понеже съществува вносното мито, нашитѣ фабрики, безъ да правятъ картели и особени съгла-

шения, използватъ това вносно мито, за да повишатъ цената и по този начинъ, безъ съглашение, се създава единъ негласенъ монополъ. Въ закона тѣзи монополни предприятия, които сѣ негласни, които нѣматъ договорни отношения — азъ ще се повърна на тѣхъ — не сѣ предвидени.

Р. Василевъ (д.сг): Предвидени сѣ.

С. Петковъ (нац.л): Мисля, че не сѣ предвидени.

Но за да подкрепя мисълта си, че нашитѣ картели сѣ създадени за да ограничатъ производството и да увеличатъ ценитѣ, следователно да извличатъ по-голѣми печалби, азъ ще ви наведя известни цифри, отъ които ще стане ясно това. Захарниятъ картелъ е основанъ въ 1924 г., когато сме имали 1.000.000 килограма внесена чужда захаръ. Въ 1927 г. сме имали вносъ надъ 3.000.000 кгр. захаръ, а въ 1929 година вносътъ е слѣзълъ на 201.000 кгр. Бие виждате, че тогава, когато отъ чужоина влиза много захаръ, ние имаме тукъ картелъ. Този картелъ е създаденъ не за ограничение на производството, а изключително за увеличение цената на захарта. Захарнитѣ фабрики, картелирани, използватъ своята стопанска сила и мощъ, за да влияятъ върху правителствата да не намаляватъ вносното мито за захарта. Същото е и съ пиронитѣ, вносътъ на които въ 1928 г. възлиза на 695 хиляди кгр. съ мито 7 л. на килограмъ; същото е и съ памука и памучнитѣ прѣжди, вносътъ на които е 8 милиона килограма, а мѣстното производство само 600 хиляди пакети, съ вносно мито 100 л. на пакетъ. Тѣй че отъ тия цифри, както и отъ цифритѣ за солта — безъ да ви ги навеждамъ — е ясно, че нашитѣ картели сѣ създадени за да увеличаватъ ценитѣ, за извличане голѣми печалби, а щомъ сѣ създадени съ такава противообществена целъ, безспорно тѣ трѣбва да ождатъ ограничени — същото се отнася и до негласнитѣ монополи — за да защитимъ широкитѣ консомативни слоеве на ооществото. Азъ смѣтамъ, че ако нормираме ценитѣ на стокитѣ на негласнитѣ картели, нищо нѣма да се добие. Може да се добие нѣщо отъ нормирането цената на захарта, защото нейното производство въ страната надхвърля нуждитѣ на консомацията, но нормировката на ценитѣ на продуктитѣ на негласнитѣ монополни предприятия, чието производство не е достатъчно да задоволи консомацията, нѣма да даде резултати.

Най-ефикасното срѣдство, за да станатъ картелитѣ полезни стопански единици, това е да се намѣри истинската коштуема стойностъ на тѣхнитѣ продукти и, като имъ се предвиди една печалба въ зависимостъ отъ днешнитѣ доходи на различнитѣ стопански съсловия, да се намали вносното мито въ размѣръ на пресмѣтаната имъ печалба. Трѣбва да се изтъкне, че и онѣзи картели, които сѣ обществено полезни, въ даденъ моментъ, набирайки една голѣма стопанска сила, ставайки мощни, могатъ лесно да се поддадатъ на груонитѣ си интереси и да започнатъ да тероризиратъ консоматора, защото, ползувайки се отъ мощта на капитала, лесно ще намѣрятъ срѣдства, за да повишатъ ценитѣ и да добиятъ редъ облаги. Затова азъ мисля, че и обществено полезнитѣ и вреднитѣ картели трѣбва да бѣдатъ подведени подъ еднакъвъ знаменателъ — т. е. да бѣдатъ регулирани и контролирани отъ държавата. И въ други държави се е прибѣгвало до това. Никѣде нѣма забрана на картелитѣ, обаче въ Норвегия и Германия, където има картелно законодателство, предвидатъ не само нормировки, но и известни санкции, за да могатъ да опасятъ консоматора и производителя отъ онази тирания, която картелитѣ оказватъ.

И понеже най-много се приказва за захарния картелъ, и понеже отъ много мѣста се казва, че не може да се намали вносното мито на захарта, азъ смѣтамъ, че трѣбва да отворя една скоба, за да се види възможно ли е едно намаление на цената на захарта или не е възможно, и дали е достатъчно намалението, което направи административната комисиия — съ 1—2 л. на килограмъ. Азъ трѣбва да отговоря на ония хора, които смѣтатъ, че вносното мито не трѣбва да се побутва, че то трѣбвало да остане същото и че цената на захарта не могла повече да се намали. Отъ единъ вагонъ цвекло по теория се добиватъ 1.600 кгр. захаръ. Въ България, вследствие на това, че техническитѣ усъвършенствувания сѣ по-малки, може да не се достига това количество, но хората казватъ, че 1.600 кгр. захаръ се добиватъ отъ единъ вагонъ цвекло.

М. Бечевъ (д): Колко тоненъ вагонъ?

А. Буковъ (з): Има десетъ и петнадесетоненъ вагонъ.

С. Петковъ (нац. л): Отъ десеттоненъ вагонъ. Като се има предъ видъ, че сега цвеклото струва 600 л. тонътъ, то значи, че у насъ отъ цената на захарта за цвеклото се падатъ около 4 л. Като туримъ за всички други разности — за работници, за амортизация, за лихви, за опаковка и пр. — по 3 л. на килограмъ захаръ, ставатъ 7 л. Като туримъ и акциза, който взема държавата, и общинския налогъ, всичко 8.20 л., цената става 15.20 л. Ако дадемъ на захарния картелъ една печалба отъ 2—3 л. на килограмъ и предвидимъ за детайлиститъ 70 стотинки на килограмъ, каквато печалба тѣ вземаха досега, захарта на дребно може да бѣде продавана не повече отъ 20 л.

Но възражаватъ: ако вие намалите така цената на захарта, захарнитъ фабрики ще спратъ да работятъ и въ такъвъ случай ще пострадатъ производителитъ на захарно цвекло, които у насъ сѣж 40.000, засѣватъ 200.000 декара и произвеждатъ около 234.000 тона цвекло. Споредъ спогодбата между бившия министъръ Григоръ Василевъ и картела, намали се цената на цвеклото съ 100 л., които 100 л. отиватъ въ единъ фондъ за подпомагане износа на захарта и цената на цвеклото остана 600 л. тонътъ. Значи, на цвеклопроизводителитъ се плаща една сума отъ близо 150 милиона лева. Митото, което губи държавата, смѣтано само по 5 л. на килограмъ, при 30 милиона килограма годишна консомация, възлиза на една сума отъ 150 милиона лева ежегодно. Отъ друга страна, имайте предъ видъ, че захарнитъ фабрики, на които 91% отъ капитала е чуждестраненъ, изнасятъ надъ 200 милиона лева въ видъ на дивиденди и заплати. Така че, ако спратъ да работятъ захарнитъ фабрики, нито държавата, нито производителитъ биха били ошетени. Даже държавата би спечелила не само митото на 30 милиона килограма захаръ, но много повече, защото като поевтинѣе захарта, консомацията ще се увеличи и държавата ще получи повече мито и акцизъ. Тогава тия 150 милиона лева, които държавата сега губи отъ митото и които отиватъ въ джоба на фабрикантитъ, могатъ да отидатъ за намаляване на поземелния данѣкъ и на други данѣци. Азъ смѣтамъ, че тогава въ никой случай държавата нѣма да пострада отъ износъ на чужда валута, защото захарнитъ фабриканти въ видъ на заплати и дивиденди изнасятъ чужда валута за повече отъ 200 милиона лева, тъй като, както казахъ, 91% отъ капитала на тия захарни фабрики, които е инвестиранъ въ тѣхъ, е чуждестраненъ. Разбира се, азъ не искамъ тѣ да бѣдатъ унищожени. Ще се влѣзе въ разговори съ тѣхъ и тогава, когато тѣ не желаятъ да направятъ това намаление, ако тѣ заплашватъ и казватъ, че нѣма да го направятъ, тогава да се намали на 5 л. вносното мито, което съ товарно-пристанищно право и гербовъ налогъ сега е 12.30 л. Съ това, смѣтамъ, че нѣма да пострадатъ нито общественитъ, нито държавнитъ интереси, нито ще пострада стопанството на България.

Но, ще кажатъ нѣкои: това е една индустрия, която е била защищавана 25 години, една индустрия, за която 25 години държавата е правила жертви. Наистина, г-да, държавата е правила отъ 25 години жертви за тая индустрия, но когато тая индустрия, следъ като е била подпомагана 25 години отъ държавата, не желае да направи жертви въ този моментъ на голѣмо нещастие на българския народъ, на голѣмо обезценяване ценитъ на продуктитъ на селянитъ, пѣкъ и на градскитъ производители, на градскитъ съсловия и на всички съсловия въ страната, съ изключение само на известни индустриалци и фабриканти, когато една такава индустрия не умѣе да прецени положението на държавата и на своя народъ, тя не заслужава повече пощада, тя не заслужава повече подпомагане, макаръ че много милиони, и може би милиарди, сѣж жертвувани за нейното издигане.

Г-да! Въ миналото заседание единъ отъ преждеговорившитъ бѣше направилъ едно разграничение между високи цени и височи печалби. Азъ смѣтамъ, че въ туй отношение законопроектътъ ще трѣбва да бѣде попълненъ, като на онзи картеленъ комитетъ, който ще бѣде образуванъ, бѣде дадено правото не само да се занимава съ печалбитъ, но да се занимава и съ ценитъ. Защото, ако дадено индустриално, фабрично предприятие технически е останало назадъ, ако то не може да конкурира, ако, следъ като 30 години то се е ползувало отъ облагитъ на българската държава, следъ като 30 години е повишавало ценитъ на своитъ продукти, пакъ не може да излѣзе конкурентно, защото не се е рационализирило, и днесъ при спадналитъ земеделскитъ продукти и при страшно намаленитъ доходи на българския народъ продължава да предлага своитъ продукти на високи недостойни цени, азъ смѣтамъ, че картелниятъ комитетъ ще трѣбва да има правото да

отрѣже една такава индустрия, като понижи митото, за да дойдатъ чуждитъ стоки въ страната. Въ туй отношение въ законопроекта ще трѣбва да бѣде предвидено, че комитетътъ се занимава не само съ печалбитъ, но и съ високитъ цени.

Туй е, въ общи фрази, което имаше да кажа по теорията за картелитъ и за тѣхнитъ прояви.

Сега пристапвамъ къмъ разглеждането на законопроекта. Смѣтамъ, че законопроектътъ, тъй както е направенъ, боти, обаче въ тази Камаара, ако не пристапимъ къмъ не може да даде много голѣми резултати. Ние може да имаме много голѣмо желание да направимъ много паделичъ общъ стопански планъ, който да регулира всичкитъ отношения въ стопанствата, да запълни всички празноти, ние не можемъ много нѣщо да направимъ. Съ отлѣлни законопроекти ще направимъ нѣщо, обаче това нѣма да задоволи онѣзи маси, които дадоха намъ доверието си на 21 юний.

Законопроектътъ, който разглеждаме, има известни празноти и г. министърътъ на трговията ще ми позволи да направя известни указания, които да се иматъ предъ видъ отъ комисията, която ще разглежда законопроекта и по-нататкъ да легнатъ въ закона.

Както казахъ първоначално азъ смѣтамъ, че и негласнитъ монополи ще трѣбва да бѣдатъ обгьнати отъ законопроекта; и тѣ трѣбва да подпадатъ подъ регулировката. Картелниятъ комитетъ ще трѣбва обезпачено да се занимава и съ тѣхъ. Не само отлѣлнитъ монополни предприятия, но и всички онѣзи предприятия, които се явяватъ като негласни монополи, които се ползватъ отъ вносната митна тарифа и отъ конюнктурата, за да повишаватъ ценитъ, трѣбва да паднатъ подъ категорията на картелитъ, картелната комисия и тѣхъ трѣбва да може да регулира.

Отъ друга страна азъ смѣтамъ, че тъй както е предложена картелна комисия въ законопроекта, тя трѣбва да бѣде наречена не комисия, а картеленъ комитетъ. Когато се говори за комисия, разбира се нѣщо, което е създадено ad hoc, за отлѣленъ случай. Макаръ да не считамъ, че този комитетъ трѣбва да бѣде постояненъ, че членоветъ му трѣбва да бѣдатъ чиновници, тая комисия, за да има повече авторитетъ, трѣбва да бѣде наречена комитетъ, така както е въ Унгария и въ известни други държави. Този комитетъ въ този малочлененъ съставъ, както е предложено въ законопроекта, не дава никакви гаранции. И азъ мисля, че ние, които ще носимъ отговорността за всичко онова, което ще става, още сега ще трѣбва да опредѣлимъ кои ще бѣдатъ хората, които ще контролиратъ картелитъ, които ще опредѣлятъ ценитъ и ще даватъ мнение за намаление на митната тарифа.

Азъ смѣтамъ, че само трима или четирима чиновници отъ Министерството на трговията не сѣ достатъчни за тая работа. Смѣтамъ, че въ тая комисия трѣбва да има непременно единъ представителъ на Министерството на финанситъ. Защото, когато се касае да се правятъ проучвания на вносната митна тарифа, това не може да стане безъ да участвува началникътъ на митното отдѣление при Министерството на финанситъ. Трѣбва сѣщо да има представителъ на Министерството на земледѣлието, на Съюза на земледѣлскитъ и потребителни кооперации и на Парламента. Една празнота, която ще трѣбва да бѣде попълнена, е, да се даде право на този комитетъ да регулира сѣщевременно и ценитъ на суровитъ материали, които се произвеждатъ въ страната и се преработватъ отъ картелитъ. Какво ще стане, ако този комитетъ регулира само цената на захарта или на памучнитъ произведения, ако картелитъ започнатъ да намаляватъ цената на суровия материалъ? Следователно, заедно съ опредѣляне фабричната цена на дадени продукти, картелниятъ комитетъ ще трѣбва да опредѣля и цената на суровитъ материали, които се произвеждатъ въ страната и се преработватъ отъ картелитъ. Защото, примѣрно, ако той опредѣли цената на захарта да бѣде 20 л. на килограмъ, но намали цената на цвеклото отъ 600 л. на 300 л. тона, какво ще стане? Цената на даденъ продуктъ ще се намали, но ще бѣдатъ ошетени не тия, които печелятъ много милиони — картелитъ, а ония, които произвеждатъ суровитъ материали. Затуй азъ смѣтамъ, че въ този комитетъ трѣбва да има единъ представителъ на Министерството на финанситъ, както и представители на Съюза на земледѣлскитъ кооперации, и на потребителнитъ кооперации, и на Министерството на земледѣлието. Плюсъ това, въ този комитетъ трѣбва да има представители не по-малко отъ 5 души и на Народното събрание. Този въпросъ е тѣсно свързанъ съ вота, който получихме на 21 юний, затова трѣбва да бдимъ върху всичко онова, което става. Криво или право, българскиятъ народъ мисли, че голѣмото нещастие иде отъ картелитъ. Ние трѣбва да успокоимъ българския народъ, като поставимъ въ този картеленъ комитетъ представители на На-

родното събрание, общественици, които ще държат връзка с Парламента и които ще турят ограничение на високите печалби и, проучвайки въпроситъ, ще искат намаление на високите вносни мита. По този начин, когато въ този комитетъ влизат повече хора, преимуществено общественици и съ компетенция, когато се увеличи съ още пет души, като по-многочлененъ, той ще представлява по-голяма гаранция.

Г. т. народни представители! Голъми интереси сж тукъ въ игра и недейте оставя — и вървамъ, че никой тукъ нѣма да се съгласи и не трѣбва да се съгласява — всички тия въпроси да се разрешаватъ само отъ трима или четирима души чиновници. Въ обществото циркулиратъ лоши слухове — че картелитѣ имали фондове за подкупни, че давали пари налѣво и надѣсно. Ние, които носимъ отговорностъ, ще трѣбва да имаме пълна гаранция, че утре, когато ще се опредѣлятъ ценитѣ на различнитѣ продукти, когато ще се опредѣлятъ печалбитѣ, когато ще се даватъ рапорти въ какъвъ размѣръ трѣбва да бждатъ намалявани вноснитѣ мита, трѣбва да имаме гаранция, че всичко това ще става начисто, обществото да има довѣрие въ тия хора, а не да се шушука, че този или онзи вземалъ пари, за да охранва интереситѣ на картелитѣ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Н. Пждаревъ (д. ср): Все пакъ ще трѣбва да оставите министра да отговаря.

С. Петковъ (нац. л): Но когато казвамъ азъ, че този комитетъ трѣбва да проучва ценитѣ, печалбитѣ, производствената стойностъ на продуктитѣ, азъ смѣтамъ — това може да ви се види смѣла мисль, но тя трѣбва да легне въ законопроекта, ако искате той да има резултатъ — че трѣбва да се процедира по единъ по-другъ пътъ. Трѣбва да се даде право на тритѣ стопански министри — на търговията, финанситѣ и земледѣлието — щомъ получатъ рапортъ за намаление на вноснитѣ мита, да не внасятъ законопроектъ, а направо тѣ да решатъ въпроса. Защото чакаме ли да се изработи законопроектъ, чакаме ли министърътъ на финанситѣ да направи своитѣ отдѣлни проучвания, картелитѣ ще продължаватъ да обиратъ българския народъ. Не трѣбва да ви се види чудно, ако ви кажа, че въ чужбина вече сж прибѣгнали къмъ тая мѣрка. Тамъ е дадено право на министра на финанситѣ да увеличава и да намалява митата. Тамъ сж въведени прѣзгашитѣ мита. Ако ние тукъ дадемъ това право на тримата стопански министри — по делегация на Народното събрание — азъ смѣтамъ, че нѣма да има не само никаква опасностъ, но бихме постигнали бързо задоволителни резултати.

Г-да! Една съществена празнота въ законопроекта е, че не е предвидено, каква трѣбва да бжде максималната печалба на фабрикантитѣ, на тѣзи, които участвуватъ въ картелитѣ. Картелната комисиия не може въ никакъвъ случай да има правото да дава и 100% и 5% печалба. Азъ смѣтамъ, че когато съ тоя законъ ние искаме да създадемъ една здрава гаранция, че нашиятъ производител и консоматоръ нѣма да бждатъ ограбвани, че трѣбва да ограничимъ тая комисиия, този комитетъ и да опредѣлимъ въ закона, че той може да предвижда максимумъ толкова на сто печалба, която може да намалява, обаче, като изчисли производствената стойностъ на продукта, въ никакъвъ случай да не може да даде печалба надъ единъ опредѣленъ максимумъ. Сжщиятъ комитетъ ще трѣбва да внимава да не се влошава и качеството. Защото единъ хора, които иматъ всичката техническа опитностъ и които създаватъ картели, за да извличатъ полѣми печалби, като увеличаватъ цената на продукта и печалбата си, безспорно, тѣ могатъ да влошатъ качеството; и докато производителътъ види, докато консоматорътъ усѣти това, може да мине много време, а тѣ, картелитѣ, да спечелятъ твърде много пари.

Поддържамъ, че онази глоба, която е предвидена въ чл. 18, за директоритѣ и за тѣзи, които ръководятъ дадено предприятие, трѣбва да бжде запазена, солидарно да я заплащатъ съ предприятието, ако то е юридическо лице, както е въ законопроекта, като първоначалната сума бжде увеличена на 100 000 л. Защото когато единъ директоръ, или едни хора, които сж въ предприятието, видятъ, че ако нарушаватъ закона, могатъ да бждатъ глобени до 1 милионъ лева, а най-малко 100 хиляди лева, азъ смѣтамъ, че ще се сепнатъ и нѣма да се наематъ да правятъ нарушения на закона; а иначе, при малка глоба отъ 10 000 л., тѣ могатъ да ги направятъ, защото, въ края на краищата, могатъ да изкаратъ тая глоба отъ печалбата.

Що се отнася до паричния залогъ, смѣтамъ, че и малкъ и голѣмъ да е той, когато се дава въ банката, безспорно, че носи лихви, които ще тепнатъ на производството и ще увеличаватъ производствената стойностъ. На-

щата целъ е да намалимъ стойността на това производство и затова въ никакъвъ случай не трѣбва да предвиждаме париченъ залогъ. Най-много, което би могло да се направи, то е да се предвиди имущественъ залогъ, който да не носи онѣзи разходи за ипотека и вписване въ ипотечнитѣ книги, както е сега при разнитѣ ипотеки, но да става то една опростена формалностъ и безъ разходи.

Заедно съ това азъ смѣтамъ, че общинскитѣ комисиии, предвидени въ закона за продоволствието, ще трѣбва да бждатъ подчинени на картелния комитетъ; и това ще трѣбва да се предвиди въ самия законопроектъ; тѣ не могатъ да бждатъ отдѣлни институции, защото ще вършатъ една и сжща работа. Когато се предвижда, че комитетътъ ще опредѣля цената на продукта на едро и на дребно, тогава тѣзи комисиии трѣбва да съставляватъ нѣщо общо заедно съ този стопански институтъ, който ще бжде предвиденъ, и тѣ трѣбва да сж подчинени на него.

Считамъ, че на картелния сждъ, който предвиждаме, не трѣбва да се дава правото, по въззивъ да се произнася върху опредѣленитѣ отъ картелния комитетъ цени. Азъ смѣтамъ, че като се даде право на този комитетъ не само да изисква тевтеритѣ, не само да изисква фактуритѣ, не само да изисква всички книжа, но да може да праща своя делегация, която на самото мѣсто да проучи и се запознае съ производственитѣ условия на картела, въ такъвъ случай не може въ последствие пъкъ да дадемъ правото на картелния сждъ, който се състои отъ единъ сждия, отъ единъ юрисконсултъ и още отъ единъ членъ, посоченъ отъ търговската камара или министра, да измѣни решението на картелния комитетъ, който, безспорно, въ своитѣ решения и проучвания ще бжде много по-компетентенъ.

Г-да! Азъ съмъ къмъ края на своята речъ. Въпрѣки всички тѣзи норми, които ние ще възприемемъ, както ви казахъ първоначално, не направимъ ли единъ голѣмъ стопански плакъ, въ който да предвидимъ всичко за поведѣгане на нашето стопанство, за обезпечаване пласмента на продуктитѣ му, за отстраняване всички прѣчки, които способуватъ за задържането на нарушеното стопанско равновесие, този законъ малко ще допринесе. Селянинътъ производителъ продава на едро, а купува на дребно; а този, който продава на едро, той малко печели, защото продава на ниски цени, а всички продукти, който той купува, понеже ги купува на дребно, купува ги на високи цени.

Ето единъ въпросъ отъ голѣмо стопанско значение. Този въпросъ, обаче, не може да бжде регулиранъ отъ законопроекта. Той ще влѣзе въ голѣмия стопански планъ на държавата. Дали той ще бжде проведенъ въ еднолѣтка, петилѣтка или десетилѣтка — не знаемъ, обаче ние въ никакъвъ случай не можемъ да го игнорираме. Тѣзи общински комисиии и този стопански комитетъ ще регулиратъ ценитѣ на едро и на дребно. Обаче отъ практиката е известно, тѣзи, които изследватъ живота, виждатъ, изнасятъ данни, отъ които се вижда, че дребната търговия има самостоятелни пжтища. Тя не се движи по пжтя на едрата търговия; дори въ едно и сжщо време даденъ продуктъ на едно мѣсто е по-евтинъ, а на друго — по-скъпъ. А понеже селянинътъ продава на едро, а купува на дребно, той винаги губи. При изработване единъ общъ стопански планъ ще се предвидятъ мѣрки, които, обаче, не могатъ да бждатъ предметъ на обсъждане по тоя законопроектъ.

Азъ искамъ ние да направимъ много нѣщо, да се вслушаме въ гласа на народа, който ни е пратилъ тукъ и ни е далъ това голѣмо довѣрие на 21 юний, и да не се влияемъ отъ индустриалцитѣ, и отъ тѣзи, които плачатъ за родната индустрия. Обаче на тѣзи, които ронятъ сълзи за тази индустрия, има да имъ кажа латинската максима: *melior est raica dividere quam totum perdere* — по-добре е да се раздѣли това, което имаме, отколкото всичко да се изгуби.

Ние се намираме предъ голѣми събития не само въ България, но и въ цѣлия свѣтъ. Вие виждате какво става сега въ Англия, дето лирата се обезценява, виждате какво става въ Германия. При тая аутархия, при която живѣе Германия, тамъ ядатъ хлѣба по 13 л., защото иматъ високо мито на житото, за да обезпечатъ поминѣка на 5 000 000 души, които се занимаватъ съ земледѣлие. Понеже хората тамъ ядатъ много скъпъ хлѣбъ, не могатъ да се намалятъ надницитѣ, не могатъ да се намалятъ ценитѣ на индустриалнитѣ продукти. Вие виждате, че Германия се намира въ единъ чикмакъ-сокакъ. Ние, въ България, не сме въ сжщото положение, но отъ 30 години насамъ — не отъ 8 години само — провеждаме едно погрѣшно стопанско законодателство. Ние имаме отъ 30 години единъ законъ за насърчение на мѣстната индустрия.

стрия, ние имаме и една митническа тарифа, които не съответствуват на условията въ страната. Ние водимъ една погрѣшна стопанска политика, и азъ смѣтамъ, че не е лесно да я поправимъ. Но дошло е крайно време да се поправи цѣлата тая погрѣшна политика, ако искаме да спасимъ буржоазния строй и неговитѣ институти. А това може и трѣбва да стане само съ единъ общъ стопански планъ на държавата.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Захариевъ)

Въ настоящитѣ критически времена трѣбва да се приобѣгне до решителни и героични мѣрки. Вие ще трѣбва да се съгласите, че въ случая не трѣбва да се спираме отъ съображения за нѣкаква си захарна или пиронена, или текстилна индустрия. Ние ще трѣбва да направимъ жертви. Не ги ли направимъ, ще се компрометира тоя парламентаренъ режимъ, който имаме сега. Ние дадохме обещания за реформи и се ангажирахме да ги реализираме въ кръга на възможното. Ако не ги изпълнимъ, това ще бѣде край на парламентарния режимъ. Не направимъ ли потребното, не вземемъ ли решителни мѣрки, не проведемъ ли коренни реформи, ние ще разочароваме маситѣ, и тѣ нѣма да иматъ вече довѣрие въ никакви буржоазни партии. Искаме ли да спасимъ буржоазния строй, дайте да направимъ жертви. И пакъ ще повторя: искате ли да спасимъ това, което съществува, дайте да раздѣлимъ тежеститѣ. (Ржонѣтскания отъ мнозинството)

А. Бояджиевъ (раб): Тамъ е въпросътъ — че не желаете и не можете да го направите. Това сѣ само приказки.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Рашко Маджаровъ.

Обаждатъ се: Нѣма го.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тома Константиновъ.

Т. Константиновъ (нац. с. т): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Преди да премина къмъ текста на разглеждания законопроектъ за картелитѣ и монополнитѣ цени, искамъ да кажа нѣколко думи като вводъ. Нека се помни, че въ България образуватъ картели само индустриалнитѣ и търговскитѣ предприятия, които иматъ за обектъ вътрешния пазаръ, докато въ Германия, Франция и другѣде картелитѣ се образуватъ съ огледъ на външнитѣ пазари. Това е едно голѣмо различие, което трѣбва да се има предъ видъ, когато ще се регламентиратъ картелитѣ. Защото ако обектъ на картела е вътрешниятъ пазаръ, безспорно е, че всѣка облага, която би се дала на картела, ще бѣде за смѣтка на консоматора, за смѣтка на земледѣлското производително население. Естествено е, че тия картели трѣбва въ България да бѣдатъ забранени, защото сѣ противообществени и вредни. Азъ тукъ не мога да не спомена нѣкои картели въ България, които не сѣ отъ обществена полза. Обществено полезни картели у насъ нѣма. Азъ ще приведа нѣколко примѣри.

У насъ, напр., е образуванъ картелъ отъ две фабрики за лимонена киселина. Какъвъ е тоя картелъ и съ каква целъ е образуванъ? Тоя картелъ между тия две фабрики е образуванъ съ целъ да се монополизира вътрешниятъ пазаръ. Тоя картелъ иска да се ползува отъ покровителственитѣ мита въ България, отъ днешната митническа тарифа, която закриля фабриктѣ. Тоя картелъ използва положението, че за лимонената киселина днесъ се плаща 60 л. мито на килограмъ, и подъ покровителството на нашия законъ за насърчение на мѣстната индустрия влияе на вътрешния пазаръ, монополизира ценитѣ на тоя вътрешенъ пазаръ.

Г. г. народни представители! Въ други държави картелитѣ иматъ за обектъ не вътрешния пазаръ, а външния пазаръ. Тамъ картелитѣ изнасятъ своитѣ произведения на външния пазаръ съвършено свободно, ползуватъ се отъ методитѣ на по-съвършено производство, иматъ привилегията да превозватъ своитѣ стоки по-евтино по желѣзницитѣ на своята държава. Тия картели тамъ иматъ добре организирани финанси и поради това ценитѣ на тѣхнитѣ произведения сѣ колкото е възможно по-низки, и затова могатъ да конкуриратъ произведенията на чужди индустрии. Тия картели иматъ рационализирана индустрия, иматъ подобрени методи на превозъ на произведенията си, иматъ рационализирани финанси и излизатъ на борба съ индустриитѣ на други народи. Тамъ картелитѣ могатъ да се смѣтнатъ като такива, които чрезъ своята борба защитаватъ националната индустрия.

Такива картели могатъ да спечелятъ довѣрието на обществото и на държавата, такива картели, безспорно, можемъ да ги смѣтаме като една по-висша степенъ на стопанска организация. Но щомъ като въ България имаме картели, които иматъ за обектъ само вътрешния пазаръ, азъ не виждамъ никакво оправдание за съществуването на такива картели. И когато се работи законъ за регламентирането на тия картели и за контролирането на монополнитѣ цени, нека се има предъ видъ, че тия съглашения сѣ вредни за обществото, защото тѣ иматъ за целъ само да експлоатиратъ консоматора и да монополизиратъ вътрешния пазаръ.

Дължа да кажа нѣколко думи за картелитѣ, които съществуватъ у насъ — поне тия, които азъ знамъ. Характеренъ е, напр., картелътъ на фабриктѣ за гвоздеи, който има за целъ да продава гвоздеитѣ на вътрешния пазаръ по цена 11-50 л. килограмъ, когато на килограмъ гвоздеи се плаща 5 л. мито, за да не могатъ да влизатъ въ България пирони отъ външния пазаръ. Тия фабрики внасятъ сурово желѣзо на прѣчки, после сами го нарѣзватъ на пирони и само заради тая фабрикация на гвоздеитѣ получаватъ привилегии по закона за насърчение на мѣстната индустрия — получаватъ съответната частъ отъ митото, което държавата взема за всѣки килограмъ гвоздеи, получаватъ облекчения при превоза по желѣзницитѣ до фабриката, като плащатъ такси сѣ 25% по-малки, не плащатъ данѣци, могатъ да си построяватъ фабрични инсталации върху мери или върху мѣста, дадени на много износни условия отъ общинитѣ или дори върху подарени мѣста отъ общинитѣ и т. н.

Тия картели, ползувайки се отъ всички стопански облаги, които имъ дава законътъ за насърчение на мѣстната индустрия, продаватъ на скѣпи цени своитѣ произведения на вътрешния пазаръ. Безспорно, такива картели, при днешната липса на срѣдства у насъ, при слабия стопански развой, не могатъ освенъ да бѣдатъ вредни за обществото и затуй трѣбва да бѣдатъ спрѣни, трѣбва да бѣдатъ ограничени и разтурени.

Споменахъ, че има картелъ между две фабрики за лимонена киселина. Имамъ картелъ на бирената индустрия, имамъ картелъ на захарната индустрия, за който се говори по-рано и затуй за него нѣма да приказвамъ; има картелъ на сапуненитѣ фабрики, има картелъ на фабриктѣ за макарони. Естествено, тия картели сѣ все между нѣколко малки фабрики, които получаватъ облаги по закона за насърчение мѣстната индустрия. Тия картели влияятъ на ценитѣ на вътрешния пазаръ, тѣ монополизиратъ вътрешния пазаръ.

Азъ намирамъ, г. г. народни представители, че при това положение трѣбва да бѣдемъ внимателни. Общо убеждение у насъ е, че картелитѣ въ България сѣ вредни обществени организации и, като така, тѣ трѣбва да подпадатъ подъ ударитѣ на закона, изрично да бѣдатъ забранени; а ако въ нѣкои случаи е явно доказано, че сѣ полезни за вътрешния пазаръ, тогава отдѣлна комисия да ги проучи и да ги разреши. Но когато се създаватъ картели само затуй, за да експлоатиратъ вътрешния пазаръ, да използватъ облагитѣ, които даватъ законитѣ на страната и да повишаватъ ценитѣ — само заради това тѣ трѣбва да подпадатъ подъ ударитѣ на закона.

И азъ смѣтамъ, че въ това отношение новата властъ действа бавно. Общо убеждение въ народа е — нека това се знае тукъ — че действията по картелитѣ сѣ слаби, неефикасни и не даватъ никакъвъ резултатъ. Азъ обиколехъ села и градове и констатирахъ, че отъ известно време въ народа има едно обезвѣряване. Новата властъ, казватъ, е още слаба, още пеленаче, тя е тримесечна властъ и не може да даде повече. Азъ смѣя да констатирамъ единъ фактъ, че въ народа има отчаяние, обезвѣряване. Затова трѣбва да се бѣрза. Даже и една грѣшна мѣрка, взета отъ страна на правителството, обаче смѣла, решителна, ще внесе спокойствие въ народа и той поне ще вѣрва, че тая властъ най-после, рано или късно, ще започне да прилага мѣроприятия, които ще подобрятъ неговото положение. Ако се действа бавно, макаръ и да излѣземъ по-късно съ единъ по-добъръ законъ, единъ пътъ като настѣпни обезвѣряване, ще дойдемъ, безспорно, до смутове и до нежелателни движения въ България. (Възражения отъ работницитѣ) Азъ това не го желая, но азъ желая да изтъкна факта. Азъ желая да критикувамъ отъ гледна точка на интереситѣ на страната. Желая тоя законопроектъ, станалъ законъ, да бѣде полезенъ за страната, да бѣде едно мѣроприятие, което ще донесе облаги на страната и ще успокои населението. Ако вие (Къмъ работницитѣ) смѣтате да използвате това положение, то е ваша работа, но ние трѣбва да кажемъ какво е положението днесъ въ България и да положимъ усилия да за-

пазимъ онова довѣрие, което народътъ има къмъ властта, да не го оставяме да бѣде неспокоенъ, да се чувствува несигуренъ, да бѣде такъвъ, който лесно може да се отдаде на увлѣчения, които нѣма да бѣдатъ полезни нито за интереситъ на България вънъ, нито за спокойствието вътрѣ.

Това е моето мнение по въпроса за картелитъ. Азъ смѣтамъ, че по начало картелитъ трѣбва да бѣдатъ забранени и само когато докажатъ своята полезностъ за обществото, тогава да бѣдатъ разрешени и търпѣни. Такъвъ трѣбва да бѣде текстътъ на чл. 1 отъ законопроекта — да се вижда отъ него, че картелитъ сѣ вредни обществени организации.

Азъ четохъ съ внимание текста на цѣлия законопроектъ членъ по членъ и, да ви кажа, у мене остана впечатлението, че този законопроектъ е повърхностенъ. Въ него нѣма нито сериозни санкции, нито правилни дефиниции, и юридически много лесно може да бѣде атакуванъ затуй, защото той създава една специална юрисдикция, едно специално сѣдилище. Въ България досега нѣма такъвъ законъ, който да създава специални сѣдилища, които да не сѣ поставени подъ контрола на общитъ сѣдилища. Това е нѣщо ново за българския народъ. Ако това е необходимо за момента, трѣбва да се каже защо е необходимо. Ако ние измѣкваме тѣзи специални сѣдилища отъ контрола на общитъ сѣдилища, трѣбва да кажемъ защо правимъ това — защото тамъ има бавностъ, нѣма сигурностъ и пр. Онзи, който е юристъ, не може да бѣде спокоенъ, когато вижда, че има една смѣтностъ, една неясностъ въ създаването на тая юрисдикция.

Чл. 5 отъ законопроекта предвижда една специална комисия по картелитъ при Министерството на търговията, промишлеността и труда. Председател на тая комисия е главниятъ секретаръ на Министерството на търговията. Отде-накъде? Той не може да бѣде хемъ главенъ секретаръ на министерството, хемъ и контролъ да упражнява и да сѣди тия картели — това е несъмвѣстимо. Той е преди всичко едно лице на правителството, той не може да бѣде сѣдия, хомъ е чиновникъ. Като членове на тая комисия влизатъ началницитъ на отдѣленията за търговия и за промишленостъ, все чиновници отъ Министерството на търговията. Така че съставътъ на тая комисия за картелитъ не вдъхва довѣрие. Ако единъ сѣдия, който е далъ клетва, който има специално юридическо образование, който има дълга практика, който е създавалъ въ себе си традиции, който има положение въ обществото, не всѣки пътъ е сигуренъ при раздаването на правосѣдие, колко повече ще бѣде несигуренъ да раздава празносѣдие по една такава материя единъ човѣкъ, който може да бѣде утре уволненъ — напр., единъ началникъ на отдѣление, който ще стои такъвъ 2—3 години или 2—3 месеца, и следъ това ще бѣде уволненъ! Така че съставътъ на тази комисия не дава гаранция, че тя ще бѣде безпристрастна, ще извършва единъ безпристрастенъ контролъ върху картелитъ, ще бѣде справедливъ сѣдия, който ще има голѣмото право да налага санкции. Смѣтамъ, г. г. народни представители, че този текстъ е много несъстоятеленъ, че съставътъ на комисията не е сполучливо даденъ и че трѣбва да бѣде другъ.

Решенията на картелната комисия, особено по отношение на санкциитъ, които тя ще налага, ще се контролиратъ отъ картелния сѣдъ, който горе-долу има сѣщия съставъ като този на картелната комисия, само че вече тукъ има единъ представител на Върховния административенъ сѣдъ, обаче само единъ. Въ първия сѣдъ, г. г. народни представители, както е и въ другитъ закони — въ закона за акцизитъ, въ закона за горитъ, въ закона за тютюнитъ — може да нѣма сѣдия, но вториятъ сѣдъ трѣбва да бѣде общиятъ сѣдъ, който е най-голѣмата гаранция, че при прилагането на санкциитъ, по отношение на нарушителитъ на закона за картелитъ, ще бѣде всичко правилно преценено и че ще имаме едно решение, издадено отъ сѣдъ, който нѣма да бѣде пристрастенъ и въ който можемъ да имаме довѣрие. Сега, обаче, тази втора инстанция, този сѣдъ, който се учредява при този съставъ, който ще има, едва ли би могълъ да раздава правосѣдие правилно и безпристрастно — законопроектъ азъ намирамъ, че не дава никаква гаранция за това. Не се касае тукъ да се критикува този или онзи. Въпросътъ е чисто юридически, чисто формаленъ, общественъ. Ние трѣбва да създадемъ единъ такъвъ картеленъ сѣдъ, който да представлява известна гаранция за правилно правосѣдие, за безпристрастие.

Освенъ това, г. г. народни представители, картелната комисия и картелниятъ сѣдъ, това сѣ две учреждения, които ще иматъ два вида функции — хемъ ще контроли-

ратъ, ще играятъ ролята на властта, която ще следи за изпълнението на законитъ, хемъ ще играятъ ролята и на сѣдии! Тѣзи две функции сѣ несъвмѣстими, не могатъ да бѣдатъ вложени и въ едно и сѣщо учреждение.

Изтъквайки тия противоречия въ законопроекта, азъ намирамъ, че цѣлиятъ му текстъ е несъстоятеленъ и че трѣбва да претърпи едно коренно измѣнение. Позволявамъ си тукъ да обърна внимание на парламентарната комисия по Министерството на търговията, която ще има да разглежда законопроекта, да обърне по-сериозно внимание на него и да го съгласува съ другитъ закони. Не бива да се забравя, че ние имаме единъ законъ отъ 1924 г. за намаляние на скѣпотията и облекчение, на продоволствието, който е много по-сполучливо редактиранъ и може да допринесе много за намаляване скѣпотията и за облекчаване на продоволствието, стига да се приложи правилно, здраво и сигурно. Ние въ България страдаме отъ това, че у насъ нѣма персоналъ, който да прилага законитъ. Ние имаме много закони добри, но не се прилагатъ. Нѣмаме школуванъ чиновнически персоналъ, служащъ честно, притежаващъ високи морални качества, който да приложи законитъ, а нѣма и контролъ, който да заставя чиновницитъ да изпълняватъ правилно и добросъвѣстно своята служба. При нашитъ условия на животъ е мѣчно постижимо прилагането на законитъ, които уреждатъ една материя, по-малко сложна отъ тая, която иде да уреди настоящия законопроектъ. А колко по-трудно ще се регулира една областъ, където има много събласти, защото картелитъ разполагатъ съ много сръдства, капитали и могатъ да подведатъ и картелната комисия, и картелния сѣдъ. Следователно, мѣчно ще се приложи законътъ за контролъ върху картелитъ.

Ако обърнете внимание на санкциитъ, които ще се налагатъ на ония, които ще нарушатъ закона при прилагането му, ще видите, че тѣ сѣ много слаби. Чл. 18 казва, че тия, които нарушаватъ закона за контрола върху картелитъ и монополнитъ цени, се наказватъ. Такъвъ текстъ, който предвижда само санкции, единъ юристъ не може да го приеме. Който нарушава закона за контрола върху картелитъ и монополнитъ цени — наказва се така и така. Това е една обща наредба, защото не е казано какво престѣпление трѣбва да бѣде консомирано. Не може да се каже така: който наруши закона за просвѣтата се наказва така и така. Трѣбва да се каже конкретно и ясно въ какво се състои нарушението. Само тогава санкцията може да бѣде приложима въ единъ конкретенъ случай. Трѣбва да се конкретизира по възможностъ правилото, следъ чие нарушение ще последва наказанието. Така казано, както въ законопроекта, това е една обща фраза и тя е юридически неприемлива.

Г. г. народни представители! Мене ми прави впечатление, че въ този чл. 18 е сложена глоба въ размѣръ отъ 10.000 до 1.000.000 л. — единъ минимумъ много малкъ и единъ максимумъ доста голѣмъ. Картелниятъ сѣдъ ще има право да се движи дискреционно въ тия граници. Това е голѣма свобода; такава санкция е много обща, много широка и почти не е санкция. Споредъ мене минимумътъ трѣбва да бѣде 100 или 200 хиляди лева; за единъ картелъ, който иска да спечели милиони и нарушава законитъ, за него 10.000 л. сѣ нищо, защото въ нѣкои случаи картелниятъ сѣдъ ще прилага и този минимумъ. Така че азъ намирамъ този текстъ съвсемъ несъстоятеленъ. Ако вземете чл. чл. 10, 11 и последующитъ отъ закона за облекчение продоволствието и намаляние на скѣпотията отъ 1924 година, ще видите, че тамъ има много голѣми санкции: предвиждатъ се глоби отъ 100.000 до 1—2 милиона лева и тъмниченъ затворъ отъ 1 до 10 години. И смѣтамъ, че когато се касае за единъ картелъ, който нарушава законитъ, санкцията за този картелъ трѣбва да бѣде строга — не глоба отъ 10.000 л., а отъ 1 до 5 милиона лева и обязательно затворъ. Защото единъ картелъ, който ще спечели 1—2 милиона лева, или повече, съ удоволствие ще понесе санкцията, предвидена въ закона. Строгитъ санкции ще бѣдатъ умѣстни и само тогава народътъ ще разбере, че новата властъ желае да се справи съ картелитъ енергично, безъ колебание. Ако оставите тия текстове, ще покажете, че не желаете да отговорите на настроението у народа и довѣрието въ новата властъ все повече и повече ще отслабва, и тогава ще се създаде едно вълнение всрѣдъ този народъ.

После, г. г. народни представители, прави впечатление санкцията по отношение на длѣжностнитъ лица. Това е въ чл. 20. Тамъ е предвидена една санкция отъ 1.000 — 10.000 л. глоба за онова длѣжностно лице, което наруши своитъ обязанности по този законъ. Азъ смѣтамъ, че тая санкция е много малка и въ никой случай не трѣбва да я приемате. Имайте предъ видъ, че има единъ законъ

отъ 1924 г. за облекчение на продоволствието и за намаляване на скъпостията, който е много по-добре написанъ. И азъ ви препоръчвамъ да имате предъ видъ него, когато ще правите закона за картелитъ. Ако вие желаете да далете на българския народъ единъ новъ законъ, който да удари съ тежкитъ си санкции всѣко злоупотребуване съ положението на консоматора; ако вие желаете да нѣма монополъ на ценитъ на пазара и всѣки монополъ да бѣде таксуванъ като деяние противонародно и противообществено и да получи най-голъмо наказание — цѣлнитъ този законопроектъ трѣбва да по промѣните въ много отношения. И трѣбва да се бърза — инакъ вие нѣма да имате никакъвъ резултатъ. Картелитъ ще се измѣкнатъ отъ контролата, която ще се упражнява по тоя законопроектъ, и все повече и повече бедствието въ страната ще подтиква къмъ вълнения, които никой отъ васъ не желае.

По тоя пътъ ако вървите, г-да, нѣма да успѣте. Трѣбва да се бърза и смѣло да се пипа. Времето е болно — разберете това. Българскиятъ народъ има особена психология — той бърза, той иска да се взематъ бързи мѣрки. Ако вие смѣтате, че той не бърза много, вие ще направите грѣшка. Народътъ си е народъ — ние отъ него зависимъ, той отъ насъ не зависи. Той има своя психология и ако желаемъ да му бждемъ полезни, нека държимъ смѣтка за тази психология. А ще бждемъ полезни на народа си, като му докажемъ, че отначалото още вземаме смѣли мѣрки, за да облекчимъ общото бедствие, което го души. (Нѣкои отъ мнозинството ржкоплѣскавъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Минчо Дилиановъ.

М. Дилиановъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Голѣмитъ нужди на нашия народъ — следъ една голѣма катастрофа, която ни постигна вследствие неуспѣшнѣ войни и следъ друга катастрофа, която ни постигна следъ една осемгодишна вътрешна жестока война — налагатъ да се наложатъ специални грижи, за да можемъ отново да върнемъ тоя народъ отъ пѣтя на отчаянието, въ който той отъ день на день нахлѣтва и да го поставимъ отново на спасителния пътъ на творчеството, на културата.

Едно време бѣше ересь да се помисли, че Народното събрание може да се намиса въ частно-правнитъ отношения на хората, че то може да влиза въ ролята на сѣдия и да отсѣжда и пристѣжда едни отношения, които порано трѣбваше да минатъ дългия пътъ на сѣдебната процедура, презъ нѣколко сѣдебни инстанции. Следъ войната, обаче, много парламенти излѣзоха отъ пѣтя на тая традиция и започнаха често пѣти не само да законодателствуватъ, а и да изпълняватъ ролята на сѣдии. Така, следъ войната изключителното време, въ което бѣше поставенъ българскиятъ народъ, наложи да се гласуватъ и изключителни закони, противъ които тогава мнозина се възпротивиха, възнегодуваха и отправиха закани, че ако единъ день тѣ иматъ възможностъ, всички тия закони ще бждатъ съборени съ членъ единственъ. Така, когато земеделѣското правителство презъ 1922 г., по силата на една социална необходимостъ, гласува закона за жилищната криза, по силата на който се посѣгаше върху жилището, най-светото нѣщо на човѣка, за да може да се даде подслонъ на хилядитъ и десетки хиляди бездомници, които се завърнаха отъ бойнитъ полета безъ всѣкакви срѣдства за преживяване, мнозина, всички негодуваха. Когато посетне се гласува законътъ за консорциума, по силата на който се направи нѣщо като монополъ съ търговията и износа на зърненитъ храни, негодуването бѣше тоже голѣмо. Прибѣгна се дори до чужда, външна помощ, за да се събори този законъ. И ние действително видѣхме, какъ единъ пътъ чужди фактори, които имаха възможностъ да се мѣсятъ въ нашия вътрешенъ политически животъ, наложи да бжде отмененъ законътъ за консорциума, който, благодарение голѣмата предвидливостъ на тогавашното правителство на Земеделѣския съюзъ, ако бѣше останалъ да съществува, сигурно не би докаралъ положението, което днесъ имаме съ извънредно низкитъ цени на зърненитъ храни на пазара. Така бѣше и съ закона за трудовата повинностъ, и съ закона за воднитъ синдикати, който посѣгаше върху правата на водоползуването и т. н. Членъ единственъ трѣбваше да тури край на тия закони, както мнозина тогава казваха, защото тѣ нарушавали свещената традиция и посѣгали върху частнитъ права. Видѣхме обаче, че следъ 9 юний ония, които се заканваха да унищожатъ, да премахнатъ съ членъ единственъ тия закони, не сториха това. Тѣ може би проумѣха, че тия закони сѣ рожба на една социална, на една държавна необходимостъ и оставиха да съществуватъ всички закони, които се създадоха презъ време на земеделѣското

управление. Другъ е въпросътъ, и не е време сега да се спираме на него, дали тѣ прилагаха тия закони и какъ ги прилагаха, за да имаме често пѣти тъкмо обратни резултати на тия, които целѣха самитъ закони. Но подчертаха и политическиятъ противници на управлението на Земеделѣския съюзъ, че изключителното време налага и изключителни закони.

Днесъ времето, въ което живѣемъ, е по-изключително, отколкото снова презъ 1918 и 1919 г., когато излѣзохме отъ войната. Днесъ всички, безъ изключение, констатираха, че българскиятъ народъ е изправенъ предъ бездна, че той се намира въ най-критическия завои на своята история, че този народъ не само е останалъ съ покрусени идеали, съ покрусенъ моралъ, но днесъ сѣ изцедени и последнитъ неговѣ животни сокове, последнитъ неговѣ икономически сили и върви къмъ провала. Само така се обяснява и спонтанното събиране на грамадното мнозинство на нашия народъ на 21 юний около знамето на Народния блокъ, който велегласно манифестира бързи и радикални реформи въ стопанскитъ области на нашия животъ, които целятъ икономическото възсъздаване, закрепване на българското село и българския градъ.

Г. министрътъ на търговията и промишлеността ни дава първия законопроектъ въ тая посока — законопроектътъ за контрола върху картелитъ и монополнитъ цени. За навременността на този законопроектъ никой нищо не бива и нѣма какво да каже. Той е рожба на една стопанска необходимостъ, защото ако действително държавата, която се явява като регулаторъ на отношенията на отдѣлнитъ съсловия, на отдѣлнитъ класи, не вземе своевременно грижи за уреждане тѣхнитъ отношения, когато тѣ сѣ страшно обтегнати, могатъ да се чакатъ нежелателни инциденти. Ще си позволя, обаче, преди да засегна по принципъ материята, която третира този законопроектъ, да кажа нѣколко общи думи.

Прави впечатление, че както миналитъ Камари, така и настоящата, макаръ да иматъ много ясна и точна представа за икономическото, за стопанското положение на нашия народъ, когато сѣ пристѣпвали и пристѣпватъ да задоволяватъ стопанскитъ нужди, пристѣпвали сѣ и пристѣпватъ обикновено не по единъ предварително строго обсъденъ, систематиченъ планъ, а сѣ постѣпвали единично, конкретно, споредъ нуждата. Бихъ могълъ да оприлича действията на нашето Народно събрание на оня мелничаръ, който има старъ язь, който отъ време на време кърпи тамъ, където се прояде. Тая система не е дала до сега решителни и ползотворни резултати. Споредъ моето убеждение, правителството на Народния блокъ не трѣбва да пристѣпва къмъ задоволяване на тия нужди съ частни инициативи, а би трѣбвало чакъ по-скоро да изработи единъ общъ планъ за възсъздаване България въ стопанско отношение, който планъ да се прилага систематично, не отъ едно, а отъ всички правителства, които заематъ властта. Само по тоя начинъ ние бихме внесли една система въ стопанското творчество на страната и бихме задоволени напълно нейнитъ нужди. Общиятъ стопански планъ се налага отъ безизходното положение, въ което се намира, бихъ казалъ, цѣлнятъ свѣтъ, а специално малкитъ победени държави, каквато е България. Защото голѣмата истина е, че цѣла Европа, и победители и победени, се пържатъ въ страшна стопанска криза, че цѣла Европа търси изходъ отъ тежкото положение, въ което е поставена — криза политическа и криза икономическа. Десетки рецепти досега се дадоха, не само за излѣкуване болното положение въ малкитъ държави, а за излѣкуване болното положение главно на Европа, защото въ нея кризата е въ най-остра и въ най-тежка форма. Вие си спомняте идеята, която дадоха голѣми представители на политическата мисль, за Паневропа. По аналогия, подхвърли се и идеята за Панбалкания отъ прѣка страна и т. н. Направиха се не единъ, а десетки опити за закрепване на държавитъ, съставляващи Европа, въ селско-стопанско отношение. Идеята за образуване на международенъ земеделѣски съюзъ, която се хвърли на една голѣма конференция въ Пасау още въ началото на 1920 г., намѣри отзвукъ въ много страни, разгледа се въ много други европейски конференции, въ които се търсѣше изходъ отъ тежкото стопанско положение, въ което изпаднаха държавитъ на Европа следъ злополучната война за едни и щастлива ужъ за други. Въ Римъ, въ Международния институтъ за повдигане на земеделѣието, където често пѣти заседаватъ представители на европейскитъ държави, тази мисль — за намиране изходъ отъ тежкото стопанско положение, — тоже не е слизала отъ дневния редъ, и тамъ сѣ предписвани не единъ пътъ много и различни рецепти. Идеята за образуване на една международна земеделѣска банка се подхвърли отъ ромѣнския държавникъ Титулеску и се

посрещна симпатично въ Обществото на народитѣ. Тази банка ще може да образува единъ резервоаръ отъ сръдства: върху който бедствуващитѣ въ стопанско отношение държави да се опратъ, за да излѣзатъ отъ днешното тежко положение. Въ всѣки случай, нито една отъ тѣзи международни рецепти не можатъ да даде желанитѣ резултати нито за голѣмитѣ държави, нито за малката България. Тѣй че за насъ остава да дойдемъ до една своя рецепта: сами, съ своитѣ сръдства, да можемъ да налучкаме пътя, по който нашата страна да може да излѣзе отъ бедственото положение, въ което е поставена.

Ние безсистемно правимъ реформитѣ, съ които целимъ да възсздадемъ стопански България. Г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда ни внася тоя законопроектъ за контрола върху картелитѣ и монополнитѣ цени. Имаме комисариатъ по продоволствието, който съществува по силата на единъ законъ и който институтъ тоже е създаденъ за да урегулира отношенията между индустриалци, търговци и консоматори, който въ този моментъ нормира цени и създава недоволства не само вътре, у насъ, но създава недоволства и отъ международно естество. Явяването на представителя на Съединитѣ щати да изкаже известно недоволство по поводъ нормирането цената на газта, явяването на германския консулъ по поводъ нормирането цената на солта, говори, че действително тоя институтъ е настѣпилъ известни жизнени интереси на известни класи и сръди.

Имаме единъ институтъ за износъ при Министерството на търговията, промишлеността и труда, който, разбира се, още нищо не е започналъ да изнася. Имаме Дирекцията за закупуване и износъ на храни. Институтъ, дирекция — колкото искате. Всичко това показва, че реформитѣ, които сѣ правени преди насъ, както и реформитѣ, къмъ които ние сега пристѣпваме, се предприематъ твърде разпукано, разхвърлено и по този начинъ се явява разпиляване на силитѣ, разпиляване на сръдствата, кръстосване на инициативитѣ, заплитане на интереситѣ и отношенията, и вмѣсто единъ въпросъ да се разрешава, често пѣти се доста усложнява. Азъ бихъ хвърлилъ тая идея: преди да се гласува тоя законопроектъ, внесекъ отъ г. министра на търговията, промишлеността и труда, да бѣде обсъдено, ако е възможно въ единъ законъ да се събератъ всички тия реформи, да се създаде институтъ или една дирекция за вносъ и износъ или нѣщо друго. Само по този начинъ ще можемъ да съберемъ на едно всички инициативи и начинания въ областта на производството и разпѣната, за да не пилѣемъ нито силитѣ, нито сръдствата.

Законопроектътъ за контролъ върху картелитѣ и монополнитѣ цени урежда въ 22 члена една много сложна материя. Чл. 1 гласи: (Чете) „Договоритѣ или решенията, които създаватъ задължение за поддържане на определено производство или пласментъ, които установяватъ общи цени или други общи условия за пласирането на произведенията, които разпредѣлятъ между предприятията общия пазаръ на райони, или чиито съдържания изобщо по какъвто и да е другъ начинъ се отразяватъ върху стопанската дейность, (картели, синдикати, концерни и пр.) сѣ действителни само ако сѣ сключени писмено и вписани въ специалния регистъръ при Министерството на търговията, промишлеността и труда. Искането за вписване трѣбва да се направи най-късно въ седмиченъ срокъ отъ сключването на договора или вземането на решенията“. Значи, по силата на този членъ отъ законопроекта задължително е да се декларира картелътъ или монополното предприятие. Всички, които не впишатъ или не деклариратъ своя картелъ или своето монополно предприятие, предполагатъ се, ще бѣдатъ поставени подъ ударитѣ на закона. Обаче въ законопроекта не сѣ предвидени санкции за ония, които не впишатъ картела, или монополното предприятие. Също така не е виѣнено въ дългъ на комисията по картелитѣ непременно да открива неписанитѣ картели и монополни предприятия, и когато ги открие, да наложи санкции. Не сѣ предвидени и санкции за тѣзи, които сѣ укрили картели и монополни предприятия. За да има резултатъ отъ тоя законопроектъ, той трѣбва да премахне по единъ абсолютенъ начинъ всѣка фактическа и юридическа възможность за съществуването на картели и монополни предприятия, които поддържатъ високи цени, които ограничаватъ производството, които влошаватъ неговото качество. За да стане това, трѣбва да се забрани безусловно картелирането преди всичко на търговскитѣ предприятия, да се допуска картелирането само на ония предприятия, които боравятъ съ производството.

Законътъ трѣбва да поставя подъ единъ ефикасенъ контролъ групирани въ картелни фирми предприятия и

да ги допуска и насочва само за удовлетворяване обществения интересъ. Въ това отношение трѣбва да не се отива до подробности, както често въ закона се стига, като частноправниитѣ отношения на странитѣ, които сѣ въ картела, сѣ оставени да се разрешаватъ отъ картелния съдъ. Това би създадо действително единъ много голѣми права; а при нашитѣ нрави това би отворило вратитѣ за не малки злоупотрѣбления и престѣпления.

Би трѣбвало да се създаде пълна публичность при разглеждане отношенията на странитѣ. А въ закона това не винаги и не всѣкъде е изтъкнато. Тамъ често пѣти това е пропуснато; даже на едно мѣсто изрично е казано, че тайната относно книгата на картелитѣ е запазена. А едни обществени отношения не бива да търпятъ такива едни отклонения въ закона. Би трѣбвало всичко, което става, да бѣде поставено не само подъ контролата на една малка картелна комисия, или на единъ картеленъ съдъ, а да бѣде поставено и подъ обществената контрола, за да могатъ действително резултатитѣ да бѣдатъ по-ефикасни.

Министъръ Г. Петровъ: Смѣткитѣ имъ ли да бѣдатъ подъ обществен контрола?

М. Дилиановъ (з): Да.

Министъръ Г. Петровъ: Подъ обществен контрола! Разбирате ли смисъла на тия думи?

М. Дилиановъ (з): (Чете) „Чл. 2. Подъ предвидения въ настоящия законъ контролъ попадатъ и отдѣлни предприятия, които се намиратъ въ монополно положение“. Едно стопанско предприятие се намира въ монополно положение, когато то е достигнало такова значение въ стопанската дейность, че останалитѣ предприятия отъ тая областъ следватъ продажнитѣ цени, които това предприятие опредѣля. Кои предприятия се намиратъ въ монополно положение опредѣля комисията при Министерството на търговията, промишлеността и труда. Само по отношение подобни предприятия, въ зависимостъ отъ естеството имъ, сѣ приложими мѣркитѣ и санкциитѣ, предвидени въ настоящия законопроектъ, т. е. приложими въ смисълъ, че тѣ иматъ право на съществуване, а комисията и картелниятъ съдъ урегулиратъ тѣхнитѣ отношения, отношения между пазара и производителитѣ. Тукъ остава въ всѣки случай въпросътъ недостатъчно разясненъ — кои предприятия сѣ монополни. Би трѣбвало да се задължатъ всички ония, които смѣтатъ, че сѣ монополни предприятия, да деклариратъ, че сѣ такива. Трѣбва да се даде възможность на комисията да открива недеklarирани се, незаявиитѣ се монополни предприятия и на тѣхъ да се наложатъ голѣми наказания. Тукъ, въ законопроекта, за тия, които не сѣ декларирали и не сѣ вписали въ регистритѣ при министерството, не сѣ предвидени нужнитѣ наказания.

(Чете) „Чл. 3. Съществуващитѣ въ деня на влизането въ сила на настоящия законъ договори или решения, които, съгласно чл. 1, подлежатъ на контролъ, трѣбва да бѣдатъ съобщени и представени за одобрение и вписване въ Министерството на търговията, промишлеността и труда въ срокъ отъ 15 дни отъ деня на влизането на закона въ сила.

Забележка. Дава се право на участващитѣ въ съществуващитѣ въ деня на влизането въ сила на закона договори или решения, подлежащи на контролъ съгласно чл. 1, да се освободятъ отъ договорнитѣ си задължения къмъ сжщитѣ. Това оттегляне може да стане до датата на подаването молба за вписването договора или решението“.

Първата алинея на този членъ, както и да е, може да се приеме, но забележката, която дава право на участващитѣ въ съществуващитѣ въ деня на влизане въ сила на закона договори или решения да се освободятъ отъ договорнитѣ си задължения, тази забележка по никой начинъ не трѣбва да остане въ закона.

Министъръ Г. Петровъ: Тая забележка ще разтури съществуващитѣ сега картели, г. Дилиановъ. Какъвъ смисълъ има законътъ безъ нея?

М. Дилиановъ (з): Ако искаме да разтуримъ картелитѣ, ние не трѣбва да се бъркаме въ тѣхнитѣ частни отношения, защото въ такъвъ случай ще създадемъ нежелателни конфликти, които могатъ да се отразятъ вредно върху производствения процесъ.

Министъръ Г. Петровъ: Не сте разбрали смисъла на тази забележка.

М. Диляновъ (з): Частноправнитѣ отношения на странитѣ, които сѣ се картелирали, ще бждатъ отнесени въ сѣда. Ние ще се занимаемъ съ картела en bloc — ще проследимъ какво той произвежда, колко му коштува производствениятъ процесъ, за да можемъ по този начинъ да опредѣлимъ нормата на неговитѣ продукти на пазара. Но това, както е сложено тукъ, то ще открие маса конфликтни отъ частноправенъ характеръ, и както комисииитѣ, така и картелниятъ сѣдъ ще бждатъ длъжни да губятъ голѣма частъ отъ времето си въ разглеждане на тия частни, лични спорове.

Министъръ Г. Петровъ: Г. Диляновъ! Съ тая забележка се дава възможность на ония предприятия, които сега участвуватъ въ картели, да се освободятъ отъ тежкитѣ санкции, поети въ договоритѣ имъ за сѣществуването на картела. А такива ги има, и азъ, въ качеството си на министъръ на търговията, ги зная и искамъ да имъ дамъ възможность да излѣзатъ именно отъ тия картели. Вие въ

тъкмо превратния смисълъ тълкувате тая забележка. Странно е, какъ не можете отъ текста на забележката, както е изложенъ въ законопроекта, да разберете намѣреніята на законодателя!

(М. Диляновъ припада. Народни представители се струпватъ около него, за да го свѣстятъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Следъ свѣстяването на народния представитель М. Диляновъ) Давамъ 10 минути отдишъ.

(Следъ отдиша)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Вдигамъ заседанието за утре, въ 4 ч. следъ пладне, съ сѣщии дневенъ редъ.

(Вдигнато въ 18 ч. 25 м.)

Председатель: **СТ. СТЕФАНОВЪ**

Подпредседатель: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретарь: **Н. ГАВРИЛОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

ПОПРАВКА НА ПО-ВАЖНА ПЕЧАТНА ПОГРЪШКА

Стр. 190	Колона дясна	Редъ 33 отдолу нагоре	Напечатано: 17	Да се чете: 18
-------------	-----------------	--------------------------	-------------------	-------------------